

*Н.М. Дрожжа,
старший преподаватель
кафедры духовой музыки
Белорусского государственного
университета культуры и искусств*

ИЗДАНИЯ БГУКИ ПО ПРОБЛЕМАМ РАЗВИТИЯ КУЛЬТУРЫ ДУХОВОГО ИСПОЛНИТЕЛЬСТВА

Издания, посвященные исполнительскому искусству на духовых инструментах, являются достаточно разнообразными и представлены следующими категориями: собственно исполнительское мастерство как таковое, история исполнительства на духовых инструментах, специфика духовых музыкальных инструментов, народные духовые инструменты, проблемы дирижирования духовым оркестром, виды нотации для духовых инструментов, музыкальное образование применительно к духовым инструментам.

Белорусский государственный университет культуры и искусств внес серьезный вклад в пополнение фонда этих изданий, причем по всем названным категориям.

Так, собственно *исполнительскому мастерству на духовых инструментах* были посвящены следующие издания:

Коротеев, А. Л. Тенденции исполнительского искусства на традиционных народных духовых и ударных музыкальных инструментах белорусов / А. Л. Коротеев // *Аўтэнтычны фальклор: праблемы вывучэння, захавання, пераймання* : зб. навук. прац удзельнікаў III Міжнар. навук.-практ. канф., Мінск, 29–30 крас. 2009 г. – Мінск, 2009. – С. 152–154;

Трофимов, С. С. Белорусская школа исполнительства на духовых язычковых инструментах: определение основных элементов структуры / С. С. Трофимов // *Весн. Беларус. дзярж. ун-та культуры і мастацтваў*. – 2010. – № 2 (14). – С. 67–74. – (Теория и история культуры);

Руткевич, С. А. Особенности использования нетрадиционных приемов звукоизвлечения на духовых инструментах в белорусской музыке авангардного направления / С. А. Руткевич // *Пытанні мастацтвазнаўства, этналогіі і фалькларыстыкі*. – Мінск, 2010. – Вып. 8. – С. 213–220;

Мангушев, И. А. Создание национальной школы исполнительства на белорусских народных духовых инструментах :

К 10-летию открытия специальности «Духовые инструменты (народные)» / И. А. Мангушев // Беларуская культура ва ўмовах глабалізацыі : матэрыялы навук. канф., прысв. 35-годдзю БДУКМ (3 снеж. 2010 г.) : у 2 т. / Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў. – Мінск, 2011. – Т. 1. – С. 364–371.

В изданиях Белорусского государственного университета культуры и искусств поднималась проблема *специфики белорусских духовых музыкальных инструментов*, в частности, в работе А. Л. Коротева «Функциональные и этноорганологические особенности белорусских народных духовых инструментов» (Матэрыялы X Міжнар. Кірыла-Мяфодзіеўскіх чытаньняў, прысвеч. Дням славы пісьменства і культуры, Мінск, 24–26 мая 2004 г. – Минск, 2005. – С. 66–72).

Рассматривалась *история исполнительства на духовых инструментах*, причем как применительно к традиционному исполнительству, так и новаторским его формам, связанным с бытованием традиционных белорусских духовых музыкальных инструментов в современной музыке, в том числе и авангардных ее форм:

Короткевич, А. О. Методико-тематическая основа музицирования на старинной белорусской деревянной трубе: традиции и новаторство / А. О. Короткевич // Матэрыялы X Міжнар. Кірыла-Мяфодзіеўскіх чытаньняў, прысвеч. Дням славы пісьменства і культуры, Мінск, 24–26 мая 2004 г. : матэрыялы чытаньняў / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск, 2005. – С. 72–77;

Трамбіцкі, К. С. Музыка для беларускіх народных духавых інструментаў у сучаснай музычнай культуры Беларусі / К. С. Трамбіцкі // Весн. Беларус. дзярж. ун-та культуры і мастацтваў. – 2007. – № 7. – С. 61–67;

Руткевич, С. А. Духовые инструменты в белорусской музыке авангардного направления : На примере камерной музыки В. Кузнецова / С. А. Руткевич // Весн. Беларус. дзярж. ун-та культуры і мастацтваў. – 2008. – № 9. – С. 62–69. – (Тэорыя і гісторыя мастацтва).

Актуальные *проблемы дирижирования духовым оркестром* также освещались в изданиях Белорусского государственного университета культуры и искусств. В частности, можно назвать работу В. М. Волотковича «Проблемные аспекты дирижерского оркестрового исполнительства в сфере подготовки специалистов

духовой и эстрадной музыки» (Беларуская культура ва ўмовах глабалізацыі : матэрыялы навук. канф., прысв. 35-годдзю БДУКМ (3 снеж. 2010 г.). : у 2 т. – Мінск, 2011. – Т. 2. – С. 190–193. – (Адукацыя і выхаванне ў кантэксце сучаснай культуры: інавацыйныя тэхналогіі і тэндэнцыі культуры).

Обращено было внимание и на такую проблему, как *виды нотации для духовых инструментов* в белорусской музыке:

Руткевич, С.А. Виды нотации для духовых инструментов в белорусской музыке авангардного направления / С.А. Руткевич // Весн. Беларус. дзярж. ун-та культуры і мастацтваў. – 2009. – № 1(11). – С. 67–78. – (Тэорыя і гісторыя мастацтва).

Особое внимание было уделено проблемам музыкального образования и воспитания применительно к процессу обучения исполнительству на духовых музыкальных инструментах. В свою очередь, данная категория изданий подразделяется на *издания научно-методического, учебно-методического характера* (учебники и учебно-методические пособия, а также программы учебных курсов и практик) и *нотные издания*.

Так, среди *изданий научно-методического характера* упомянем следующие:

Ситникова, С. И. Взаимосвязь самостоятельных и аудиторных занятий исполнителей на духовых инструментах / С. И. Ситникова // Шляхі павышэння эфектыўнасці кіруемай самастойнай работы студэнтаў: матэрыялы навук.-метад. канф., Мінск, 14 лют. 2008 г. – Мінск, 2009. – С. 176–180;

Коротеев, А. Л. Фольклорные духовые инструменты белорусов в этнокультурном воспитании детей и молодежи : От музыкальной игрушки до разнообразия национального инструментария / А. Л. Коротеев // «Этнашкола» ў сучасным адукацыйным працэсе: вопыт станаўлення і перспектывы развіцця : матэрыялы Рэсп. навук.-практ. канф., прысвеч. 120-годдзю з дня нараджэння Янкі Купалы, в. Сеніца Мінскага р-на, 20–21 мая 2002 г. – Мінск, 2004. – С. 87–94;

Коротеев, А. Л. Генезис процесса подготовки специалистов духового исполнительского искусства Беларуси (народно-инструментального, профессионального и любительского) / А. Л. Коротеев // Музыкальное искусство и музыкальное образование на рубеже веков / Беларус. гос. акад. музыкі. – Минск, 2004. – Вып. 1. – С. 138–146;

Шиманец, Е. С. Актуальные вопросы теории и практики обучения игре на саксофоне / Е. С. Шиманец // Культура ва ўмовах глабалізацыі : матэрыялы навук. канф., 25–26 ліст. 2009 г. / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск, 2010. – С. 112–115;

Коротеев, А.Л. Информационно-методическое обеспечение подготовки исполнителей на духовых и ударных музыкальных инструментах в Республике Беларусь : По материалам исследования содержания учебного процесса обучения в средних специальных учебных заведениях культуры и искусств / А. Л. Коротеев // Чалавек. Культура. Інфарматыка : матэрыялы навук.-практ. канф., Мінск, 7–8 снеж. 1999 г. / Беларус. дзярж. ін-т праблем культуры. – Мінск, 2003. – С. 27–30;

Ситникова, С.И. Основные направления повышения эффективности учебного процесса в системе профессиональной подготовки музыкантов в области духового искусства // Беларуская культура ва ўмовах глабалізацыі : матэрыялы навук. канф., прысвеч. 35-годдзю БДУКМ, Мінск, 3 снеж. 2010 г. : у 2 т. / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск, 2011. – С. 344–349. – (Адукацыя і выхаванне ў кантэксце сучаснай культуры: інавацыйныя тэхналогіі і тэндэнцыі культуры);

Шиманец, Е. С. Принципы преемственности и оптимизации учебно-методического обеспечения как необходимое условие процесса подготовки исполнителей на саксофоне : По материалам современных мировых прогрессивных методик и личного творческо-педагогического опыта в учреждениях культуры и искусств Беларуси / Е. С. Шиманец // Беларуская культура ва ўмовах глабалізацыі : матэрыялы навук. канф., прысвеч. 35-годдзю БДУКМ, Мінск, 3 снеж. 2010 г. : у 2 т. / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. – Мінск, 2011. – Т. 2. – С. 368–374. – (Адукацыя і выхаванне ў кантэксце сучаснай культуры: інавацыйныя тэхналогіі і тэндэнцыі культуры).

К изданиям учебно-методического характера относятся следующие:

Яканюк, Н. П. Інструментазнаўства і інструментоўка для аркестраў і ансамбляў беларускіх народных інструментаў : вучэбна-метадычны дапаможнік для студэнтаў спецыяльнасці «Народная творчасць» / Н. П. Яканюк, М. Л. Кузьмініч. – Мінск, 2001. – 202 с.;

Крамко, А. Я. Беларускія народныя духавыя інструменты: вучэб. дапаможнік для ВНУ і ССУ культуры і мастацтва / А. Я. Крамко. – Мінск, 2005. – 30 с.;

Особой группой стоят в данной категории программы учебных курсов и практик:

Вучэбная і вытворчая практыка : скразная праграма фак-та музычнага мастацтва па спецыяльнасцях 1-18 01 01 «Народная творчасць», 1-16 01 02 «Дырыжыраванне», 1-16 01 10 «Спевы» / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў ; распрац. А. А. Караткевіч, Г. А. Нячай; рэц. В. В. Калацэй і інш.]. – Мінск, 2008;

Праграмы экзаменаў па мастацка-творчых спецыялізацыях для паступаючых у Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў у 2008 г. / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў ; склад. М. Л. Кузьмініч ; распрац. : Л. Ф. Голікава і інш. – Мінск, 2008;

Праграмы ўступных экзаменаў па мастацка-творчых спецыялізацыях для паступаючых у Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў у 2007 г. / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў ; склад. М. Л. Кузьмініч ; распрац. : І. А. Алексніна і інш. – Мінск, 2007;

Чытанне ансамблевых і аркестравых партытур : вучэб. праграма для вышэйш. навуч. устаноў па спецыяльнасці 1-16 01 06 «Духавыя інструменты», напрамак 1-16 01 06-11 «Духавыя інструменты (народныя)» / Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, Вучэб.-метад. аб'яднанне вышэйш. навуч. устаноў Рэсп. Беларусь па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў ; склад. А. Я. Крамко. – Мінск, 2007;

Праграмы ўступных экзаменаў па мастацка-творчых спецыялізацыях для паступаючых у Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў у 2006 г. / Міністэрства культуры Рэсп. Беларусь, Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў ; распрац. : І. А. Алексніна і інш. – Мінск, 2006;

Ансамблевае выканаўства: вучэб. праграма для вышэйш. навуч. устаноў па спецыяльнасці 16 01 06 11 «Духавыя інструменты (народныя)» / Беларус. дзярж. ун-т культуры, Вучэб.-метад. аб'яднанне вышэйш. навуч. устаноў Рэсп. Беларусь па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў ; склад. : А. Л. Карацееў, А. А. Караткевіч, І. А. Мангушаў. – Мінск, 2003;

Дополнительный оркестровый инструмент: учеб. программа по специальности 1-18 01 01 «Народное творчество (по

направлениям)» специализации 1-18 01 01-02 02
«Инструментальная музыка, духовая» / Белорус. гос. ун-т культуры
и искусств ; сост. С. И. Ситникова. – Минск, 2011.

Среди нотных изданий можно назвать такие, как:

Гром, У. М. Школа ігры на беларускіх народных духавых
інструментах : вучэб.-метада. дапаможнік для навучэнцаў этнашкол,
сярэднеадукацыйных школ з музычным ухілам, школ мастацтваў,
ліцэяў і музычных школ, сярэдніх спецыяльных і ВНУ культуры і
мастацтваў, кіраўнікоў і ўдзельнікаў народных мастацкіх
калектываў / У. М. Гром, А. Я. Крамко, І. А. Мангушаў. – Мінск,
2005. – Ч. 1 : Сольнае выкананне. – 258 с;

Мангушаў, І. А. Музычная скарбонка : вучэб. дапаможнік для
студэнтаў ВНУ і навучэнцаў ССУ культуры і мастацтваў / І.
Мангушаў. – Мінск, 2005. – 87 с.;

Крамко, А. Я. Грай, мая дудка : канцэртныя творы для беларускіх
народных духавых інструментаў : вучэб. дапаможнік для студэнтаў
ВНУ і навучэнцаў ССУ культуры і мастацтваў / А. Крамко. –
Мінск, 2005. – 100 с. ;

Мангушев, И. А. Ступени мастерства трубача : учеб.-метод.
пособие / И. А. Мангушев. – Минск : БелГИПК, 2001. – 65 с.

В целом, можно сделать вывод, что в изданиях Белорусского
государственного университета культуры и искусств проблемы
исполнительского мастерства на духовых инструментах
рассматриваются достаточно глубоко и всесторонне.